

Jouni Laaksonen

PÄIVÄ- RETKEILIJÄN SUOMI

Ahvenanmaalta Nurmekseen

DOCENDO

Jouni Laaksonen

PÄIVÄ- RETKEILIJÄN SUOMI

Ahvenanmaalta Nurmekseen

WSOY:n kirjallisuussäätiö on tukenut apurahalla kirjan kirjoittamista. Suuri kiitos!

Ensimmäinen painos

© Jouni Laaksonen ja Docendo 2026

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kansi: Justine Florio / Taittopalvelu Yliveto Oy

Taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

Kustannustoimitus: Johanna Viitanen

Kuvat: Jouni Laaksonen, ellei muuta mainita.

Kartat: Pohjakartat ovat Maanmittauslaitoksen avointa dataa 2025. Retkeilyreitit ja -rakenteet ynnä muut lisäykset on pohjakartoille piirtänyt Jouni Laaksonen.

Etukannen kuva: Kirjoittaja esikoisensa kanssa Mujejärven poluilla Nurmeksessa.

Kuva Mervi Laaksonen.

Takakansi: Iso kuva Pisamalahden Linnavuori, vaakakuva Varlaxudden.

ISBN 978-952-850-404-7

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@docendo.fi

MIX
Paperi | Tukee
vastuullista metsänhoitoa
FSC® C002795

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat.....	4
Päiväretkeily on helppoa.....	7
Vastuullinen retkeily.....	13
Kirjan käyttöohje.....	22
Retkikohteet	
 Uusimaa.....	25
 Ahvenanmaa, Varsinais-Suomi ja Satakunta.....	56
 Kanta-Häme, Päijät-Häme ja Pirkanmaa.....	105
 Kymenlaakso ja Etelä-Karjala.....	154
 Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa.....	176
 Keski-Suomi.....	211
 Etelä-Savo ja Pohjois-Savo.....	241
 Pohjois-Karjala.....	285
Lisätietolähteitä.....	322
Kohdehakemisto.....	325

Tietolaatikat

Päiväretken varustelista.....	12
Retkeilyn palveluvarustuksen kultakausi oli ja meni.....	24
Raija Hentmanin suosikkikohteet.....	51
Suojaudu punkeilta!.....	56
Pyörä- ja patikkaretkeilyä Ahvenanmaalla.....	64
Kaupunkien lähikohteita.....	144
Luontopolkumiehen suosikkipolut.....	206
Vesiretkeily.....	283
Endorfiininmetsästäjän mielipaikat.....	317

ALKUSANAT

Päiväretkeily on jokaisen ulottuvilla riippumatta asuinpaikasta, iästä, kunnosta, taloudellisesta tilanteesta tai kiireestä. Kodin lähelle voi lähteä tunnin tai muutamman tunnin retkelle milloin vain siltä tuntuu. Kesäloma- ja muiden matkojen yhteyteen on näppärä sommitella päiväretkiä innostaviin paikkoihin.

Suomessa on tuhansittain retkipaikkoja, jotka sopivat päiväretkeilyyn, eikä niitä kaikkia ole mahdollista kerätä kirjan kansien väliin. Sellainen ei olisi mielekästäkään, sillä kirja ei voi kilpailla internetin kanssa esiteltävien kohteiden määrässä.

Kirja voi sen sijaan peitota netin punnitulla valikoimallaan. Tämä on ensimmäinen osa kirjaparista, jossa esittelen mielestäni nimenomaan kaikkein parhaita, elämyksellisimpiä, mahtavimpia patikka-retkikohteita. Olen harrastanut retkeilyä nelisenkymmentä vuotta, ja retkeilystä kirjoittaminen on ollut ammattini 25 vuotta.

En ole tilastoinut päiväretkikohteitani, mutta kirjaa tehdessäni laskeskelin käymieni erilaisia päiväretkipaikkoja ulkomuistista. Taitavat jäädä hiukan alle tuhannen, mutta eivät paljoa. En silti kuvittele käyneeni läheskään jokaisessa Suomen retkipaikassa. Kukaan ei voi käydä kaikissa Suomen retkikohteissa: joka luontopolulla, joka laavulla, joka lintutornilla, puhumattaakaan poluttomista omin päin -kohteista. Ja se on mahtavaa – koko eliniäksi löytyy uutta koluttavaa.

Tässä kirjaparissa en ole hakukone, joka esittelee kaiken, vaan taidenäyttelyn kuraattori, joka on valinnut loistavasta kimarasta mielestään kaikkein hohtavimmat helmet. Valintaperusteissani luonto on aina ykkösenä. Luonnontilaisuus, vai-

kuttavat maisemat ja niin luonnon- kuin kulttuurihistoriallisten nähtävyyksien kirjo lisäävät reitin houkuttavuutta minun silmissäni.

Pyrin alueelliseen tasapuolisuuteen, eli kohteita on melko tasaisesti joka puolelta Suomea. Makuasioista on turha kiistellä, ja olisin voinut monessa kohtaa valita toisinkin. Kaikki kirjaparin kohteet ovat kuitenkin antaneet minulle paljon, ja ne ovat kukin omalla tavallaan merkittävämpiä kuin kuvitteellinen perusretkikohde.

Suomessa on 41 kansallispuistoa, ja ne ovat retkikohteiden aatelistoa. Kansallispuistojen suosio on suurta. Tunnetuimmissa kansallispuistoissa vierailee satojatuhansia kävijöitä joka vuosi. Tästä seuraa luonnon näkökulmasta kulumista ja häiriötä eri eliölajeille, ylläpitäjän näkökulmasta taas reittien kestäväintarvetta ja lisääntyvää polttopuu- ja huussijätösrallia, retkeilijän näkökulmasta puolestaan oman rauhan vähenemistä.

Olisi kaikkien etu, että kävijäpaine ja kautuisi tasaisemmin. Kansallispuistoissa kannattaa retkeillä, mutta ei ainoastaan niissä. Ne ovat vain retkikohteiden jäävuoren huippu. Suuri osa tämän kirjan reiteistä on täysin kansallispuistojen reittien veroisia kauniiden maisemien, luonnon nähtävyyksien, kiinnostavan historian tai ylipäänsä elämyksellisyyden mittareilla.

Kirjassa esitellään myös Suomen kansallispuistot, mutta ne saavat tällä kertaa vähemmän tilaa kuin muut upeat retkikohteet. Lisäksi kansallispuistoja tarkastellaan nyt ainoastaan päiväretkeilijän näkökulmasta, eikä pitempiä reittejä esitellä. Kattavasti kansallispuistot esittelen kirjassani *Retkeilijän kansallispuistot* (Otava

2022), ja kansallispuistoista on tehty myös muita hyviä oppaita.

Kansallispuistoja tarkemmin esittelen tässä teoksessa sata upeaa kohdetta maan eteläosista. Monessa kohteessa on enemmän kuin yksi reitti, ja kun mukaan lasketaan kansallispuistojen reitit, kirjassa on noin 350 päiväretkeilyreittiä. Toiset sata mahtikohdetta esittelen pohjoisesta (kirja ilmestyy vuonna 2027).

* * *

Haluan tällä kirjaparilla nostaa hattua kollegoilleni, muille retkioppaiden tekijöille. Arvostan työtänne! Retkikohteita esitteleviä kirjoja on tehty etenkin 2000-luvulla

iso pino. Kirjakaupoissa on myynnissä vain aivan tuoreimpia opuksia, kun taas vanhemmat tahtovat jäädä unholaan. Takavuosienkin kirjat löytyvät kirjastosta – jos eivät omasta, niin ainakin kaukolainaamalla.

Vaikka vuosikymmen tai pari sitten julkaistun kirjan tiedot voivat olla osin vanhentuneita uusien taukopaikkarakenteiden tai reittilinjausten suhteen, pääasiat ovat ennallaan ja kirjojen tiedot arvokkaita. Monet reitit kulkevat suojelualueilla, joiden luonto säilyy yhtä komeana kuin se oli kirjan julkaisuhetkellä. Lähes jokainen vanhemmassa kirjassa esitelty kohde on tänä päivänäkin mainio retkipaikka.

Mainitsen kunkin alueen yhteydessä kyseisen maakunnan tai muun laajemman

Hierkonpolun kiikkustuolissa.

aluekokonaisuuden oman retkipaikkaoppaan, jos sellainen on tiedossani. Kun tässä koko Suomen kohteet kokoavassa kirjaparissa mahdun esittelemään yhdestä maakunnasta esimerkiksi puolen tusinaa kohdetta, pelkästään tuohon maakuntaan keskittyvässä opaskirjassa on kymmeniä kohteita. Todellakin kannattaa tutustua myös tarkempiin maakunnallisiin oppaisiin.

Kirjan loppuun olen koonnut aakkosjärjestykseen nämä alueelliset oppaat sekä valtakunnallisia oppaita. Samasta luettelosta löytyvät myös kansallispuistokirjat.

* * *

Kiitos retkikavereilleni ja erityisesti tyt-
tärelleni Vienalle, jonka kanssa olen
kolunnut monia kirjan kohteista. Kiitos
kollegoilleni Raija Hentmanille, Mika Mark-

kaselle ja Terhi Ilosaarelle, että suostuite
haastateltaviksi. Oli kiinnostavaa nähdä,
mitkä kohteet ovat ilahduttaneet kutakin
konkaria.

Pohjois-Suomessa olen tottunut siihen,
että valtion maita on hyvin paljon ja valta-
osa retkeilyreiteistä ja taukopaikoista
on Metsähallituksen Luontopalvelujen
ylläpitämiä. Etelässä asetelma keikahtaa
hieman toisin: kirjan kohteista kolmasosa
on Metsähallituksen Luontopalvelujen yllä-
pitämiä, ja kaikkia muita huoltavat kunnat,
virkistysalueyhdistykset sekä kylä- ja muut
paikallisyhdistykset. Kiitän ja kumarran
syvään kaikille reittien ylläpitäjille! Teette
tärkeää työtä, ja kaikki luonnossa liikkujat
arvostavat panostanne.

Kuhmossa 15.1.2026

Jouni Laaksonen

www.iki.fi/jel

Varlaxuddenin Fågelboetin kallioille pääsee esteettömästi.

PÄIVÄRETKEILY ON HELPPOA

Retkeily on siitä loistava harrastus, että se sopii lähes kaikille. Pienen lapsenkin voi ottaa mukaan retkille, ja jos retkikipinä sytty, harrastus tarjoaa uusia elämyksiä pitkälle eläkevuosiin. Esteettömille reiteille pääsee pyörätuolin tai lastenvaunujenkin kanssa.

Mikä retkille vetää yhä uudestaan? Syitä on monia ja kaikki yhtä hyviä. Kauniit maisemat ovat varmasti tärkeitä, samoin kiireettömyys ja hiljaisuus, sopiva annos liikuntaa, nuotion tenho, polun neulasmatto, hyvien ystävien seura. Ehkä myös tietoisuus siitä, että kaikki on omissa käsissä.

Sen lisäksi, että retkillä on kivaa, luonnossa liikkumisella on myös monia upeita terveysvaikutuksia. Tutkimusten mukaan retki alentaa verenpainetta, laskee stressihormoni kortisolin pitoisuutta elimistössä, parantaa mielialaa, tehostaa immuuni-

puolustusjärjestelmää ja parantaa unen laatua.

Toisaalta retkelle ei pidä lähteä liian kovin toivein. Jos odottaa, että kokee äkillisen valaistumisen tunteen ja haltioituu kerralla ikiajoiksi erämaihin tai ikimetsiin, saattaa retken perusarki olla pettymys. Palkkio tulee kyllä, kunhan sitä ei liikaa hae. Juuri tällä retkellä ei ehkä merikotka lähde lentoon lähietäisyydeltä, sateenkaari säihky järven yli tai hämeenkylmänkukan hämmästyttävän suuri violetti kukka yllätä polun vierellä. Mutta kun paljon retkeilee, näkee ja kokee monenlaista.

Päiväretkeily on ylivoimaisesti suosituin retkeilyn muoto, eikä ihme. Päiväretkeily ei välttämättä vaadi juuri minkäänlaista matkustamista, ja siihen löytyy helposti aikaa tavallisella arkiviikollakin. Ja päiväretkeily on valtavan helppoa!

Pitemmille vaelluksille suuntaavan on osattava monenlaisia erätaitoja, kuten suunnistus, tulenteko, leirin pystyttäminen sekä varusteiden ja vaatteiden valinta kaikkiin vastaan osuviin olosuhteisiin. Päiväretkelle merkityllä reitillä voi lähteä ilman sen kummempia erätaitoja.

Suunnistus

Merkityllä reitillä suunnistustaitoja ei juuri tarvita: yleensä riittää kun tiedostaa, mikä on suunnitellun reitin tunnusväri, ja seuraa sitä reitin opasteissa. Varmuuden vuoksi on kuitenkin hyvä pakata kohteen kartta tai vaikka tämä kirja mukaan tai ottaa kännykkään valokuva kirjan kartasta ja kohdekuvauksesta. Näin voi polun risteyksissä varmistaa, miten oma reitti kulkikaan.

Kartta ja kompassi ovat loistavia suunnistusvälineitä. Mutta uusi teknologia on eittämättä tuonut lisää helpotusta. Retkellä voi esimerkiksi avata Metsähallituksen retkikartta.fi-sivuston ja painaa oikean alakulman paikannuskuvaketta. Puhelin näyttää tarkan sijainnin sinisellä pallukalla.

Jos suunnistus ei ole tuttua, on erinomainen idea ottaa retkelle riittävän tarkka kartta sekä kompassi, sillä merkitty reitti on mahtava paikka harjoitella suunnistusta. Kompassi on vanha kunnon erävaruste: se näyttää aina, missä on pohjoinen. Se ei vaadi sähköä eikä siihen voi tulla ohjelmistovirhettä. Kun tulee polkujen risteys, viitat sinänsä ohjaavat oikealle uralle, mutta samalla voi kompassin avulla suunnastaa kartan oikein päin ja katsoa, miten polkujen risteys näkyy maastossa ja miten kartalla. Kompassin kiertyvä nuoli osoittaa pohjoiseen. Kartan yläreuna osoittaa pohjoiseen silloin, kun kartan tekstit ovat luettavissa oikein päin. Kompassin pohjoisneulan avulla käännetään ensin kartta osoittamaan pohjoiseen ja verrataan sitten karttaa ympärillä näkyvään maastoon.

Samoin reitin varressa on näppärä seurata, miten alamäki näkyy kartalla korkeuskäyrinä, kuinka puronliru näkyy sinisenä viivana tai kalliojyrkkäne mustana kampana, ja niin edelleen. Suunnistus on erittäin hyödyllinen taito, joka antaa mahdollisuuden lähteä pitemmille retkille syrjäisempiinkin kolkkiin.

Älypuhelimien karttasovellus on loistava apulainen: puhelin näyttää kartalla oman tarkan sijainnin, ja kävellessä karttasovelluksesta voi seurata, mihin suuntaan sijaintipallukka liikkuu. Näin on helppo ymmärtää, kulkeeko oikeaan suuntaan. Sovelluskaan ei ole välttämätön, sillä Metsähallituksen *retkikartta.fi* toimii myös selaimessa mainiosti. Älä päästä puhelinta kastumaan tai akkua tyhjenemään!

Syrjäisimmissä kohteissa on katvealueita, joilla puhelin ei löydä nettiä eikä pysty lataamaan karttaa. Tällöinkin puhelimella voi suunnistaa, jos on etukäteen ladannut karttasovellukseen offline-kartat. Yhtä

hyvin satelliittitekniologiaa voi hyödyntää erillisen GPS-laitteen avulla.

Tulenteko

Tulta ei tarvitse tehdä, jos valitsee eväät, joita ei tarvitse keitellä tai lämmittää.

Toisaalta huolletun tulipaikan puuvajan kuivilla klapeilla on kätevää opetella tätä tärkeää erätaitoa. Tuli syttyy aivan varmasti kuivista puista tynnellä poutasäällä, kun käyttää sytykkeinä vaikkapa puuvajan pohjalta löytyneitä tuohenkappaleita ja ohuita puunsälöjä. Mutta syttykö nuotio tuulessa, entä sateella? Päiväretkellä sitä voi opetella, kun nuotion syttyminen ei ole niin maata kaatavan tärkeää kuin märissä vaatteissa vaelluksella keskellä erämaata.

Vaatetus

Kun katsoo sääennusteesta hyvän kelin, ei tarvitse kohdata sateen aiheuttamia vaatetushaasteita. Mitään erikoisvarusteita ei tarvita, vaan päiväretken kampeet löytyvät jokaiselta kotoa. Päiväretkelle voi lähteä normaaleissa pihapuuhien vaatteissa. Toki erityisesti retkeilyyn suunnitelluilla vaatteilla on selvät etunsa, jotka korostuvat pitemmillä vaelluksilla, mutta sateettomana päivänä muutaman tunnin retkellä normaalit vaatteet riittävät aivan mainiosti.

Vaatteissa tärkeintä on, että kerroksia on sopiva määrä vallitsevaan säähän nähden. Lämpimänä päivänä riittää t-paita. Oikein syysviileällä tarvitaan vähintään pari paitaa, joista ulompi on mielellään villaa tai fleecettä. Päällimmäiseksi puetaan tuulenpitävä takki, jossa saisi olla huppu.

Ihoa vasten merinovilla tai keinokuitu on vaihtelevien kelien retkeilyssä ylivoimaisesti parempi materiaali kuin puuvilla, mutta lämpimän poutasään päiväretkellä tämä ei ole merkittävää.

Meidän perheessä emme käytä hyttysmyrkyjä vaan suojaudumme vaateuksella. Kesäkuisella retkellä oli runsaasti verenimijöitä, mutta tällä varustuksella niillä ei ollut pääsyä iholle.

Pahimpaan itikka-aikaan patikkaretki kannattaa

Hyönteiset

suunnata mieluummin tuulisen ulapan äärelle, kuivalle harjulle tai hiekkarannalle kuin kosteaan korpikuusikkoon tai sankkaan metsään, jossa tuulenviri ei käy. Vaatteiksi kannattaa valita ohutta, mutta tiivistä kangasta, joka ei tunnu kuumalta, mutta josta hyttysen kärsä ei pääse läpi. Hyttysshuppu ei monta grammaa paina ja se antaa pahimmassa hyttyspilvessä mielenrauhan. Pyöräillessä tai järvellä meloessa itikat eivät haittaa lainkaan.

Toki hyttysmyrkyjäkin voi käyttää, mutta kohteen valinnalla ja vaateuksella pääsee pitkälle.

Jalkineet

Vaelluksella kenkävalinta on tärkeä, mutta pientä patikkaretkettä varten ei tarvitse lähteä retkeilyvarustekauppaan. Jalkaan valitaan omat tutut kengät, jotka tuntuvat miellyttäviltä jalassa. Lenkkitossut tai polkujuoksukengät ovat merkityillä reiteillä oikein hyvä valinta. Lämpimällä kelillä ja polulla pysytellessä myös sandaalit kelpaavat. Jos päättää lähteä retkelle sadesäällä, hyvä valinta on kumisaappaat tai vaelluskengät.

Lähes kaikilla kirjan reiteillä tulee poutasäällä hyvin toimeen lenkkitossuilla. Jos reitillä on esimerkiksi mutaisia kohtia, esittelyssä mainitaan, että saappaat voivat olla parempi idea. Jos reitin kuvauksessa mainitaan kivikkoisista kohdista, tulee miettiä omia jalkoja. Yksi kulkee mielikseen kivikkoisellakin polulla lenkkareissa, mutta toinen kaipaa vaelluskengän tukevuutta.

Ruoka ja välineet

Retkellä lähes aina syödään, joten jonkinlainen kuljetuskassi tarvitaan. Paras on reppu, jollainen löytyy lähes joka kodista. Yhtä hyvin retkelle voi ottaa vaikka olkalaukun. Pääasia on, että siinä pystyy kuljettamaan pienen määrän tavaroita ja kädet pysyvät vapaina.

Reppuun pakataan evästä ja juotavaa. Juomapullo tarvitaan aina, mutta ruokailuvälineet riippuvat ruokalistasta. Jos retkilounas valmistetaan nuotiolla, pakataan puukko ja tulitikut, kattila tai muu keittöastia sekä lautanen, muki ja lusikka tai haarukka. Jos käytetään retkikeitintä, otetaan keitin ja polttoaine. Jos taas eväspolitiikka on tuleton, otetaan ehkä lämmin juoma tai lounaskeitto termospullossa ja sen kaveriksi täytetyt patongit tai muuta maittavaa.

Kun retkellä syödään vain kerran, ruoan painolla tai säilyvyydellä ei ole juuri merki-

tystä. Päiväretkeilijä voi halutessaan pakata mukaansa lähes tavallisia kotiruokia, kunhan ne voi valmistaa tai lämmittää retkioloissa.

Ruokavalinnat riippuvat suuresti siitä, onko kyseessä nuotioretki vai tuleton retki. Tavallisimmin nuotiolla paistetaan makkaraa, jolle sivellään sinappia tai ketsuppia. Kyytipojaksi voi laatia rasiaan salaatin ja voileipiä. Taivaallinen vaihtoehto on voileipä tai karjalanpiirakka, jota on lämmitetty nuotion loimussa sen verran, että juusto sulaa. Nuotion ylle voi nostaa kattilan, jossa kiehuu esimerkiksi pastavesi, ja monelle maistuu nokipannukahvi tai tee lounaan päätteeksi.

Mutta makkara ei ole ainoa vaihtoehto. Kasvissyöjät eivät makkaraan koske, vaan paistavat mieluummin esimerkiksi pakastealtaassa myytäviä kasvispyöryköitä tai soijanakkeja. Oivallinen on myös esikeitetty maissintähkä, jonka voi paahattaa hiilloksella lämpimäksi.

Nuotiottomalla retkellä retkikeitin toimii keittinä. Sillä valmistuvat esimerkiksi nuudelit tai lisämakaronilla terästetty pussikeitto, tai kahdessa kattilassa voi tehdä pastaa ja kastiketta. Samalla keittimellä kiehautetaan kahvit tai teet ja lopuksi tiskivedet.

Jälkiruoka kruunaa retkiaterian. Yksinkertaisimmillaan suun saa makeaksi hedelmillä, suklaapatukalla tai kekseillä, mutta kun aikaa on käytettävissä enemmän, nuotiolla voi valmistaa herkuja, kuten lettuja, tikkupullaa tai suklaalla täytettyjä kuumentettuja banaaneja. Loppukesällä itse kerätyt marjat sopivat oivallisesti jälkiruoaksi ja välipalaksi. Paahdetut vaahtokarkit ovat lasten kanssa aina varma hitti.

Ruokaa on oltava riittävästi, ja varsinaisen evästauon lisäksi repussa on oltava välipalaa. Etenkin lapsiretkellä saattaa

Suomessa on tuhansia huollettuja tulipaikkoja, joissa saa tehdä tullen – kunhan maastopalvaroitusta ei ole voimassa. Paahdetut vaahdokarkit ovat jälkiruokien ikisuosikki.

ärtymys yllättää. Kyse on hyvin usein verensokerin laskusta. Mehuhuikka ja keksien, pähkinöiden, rusinoiden tai leivän napostelu auttavat nopeasti.

Juomavesi

Pohjois-Suomen asumatomilla alueilla purot, joet ja järvet ovat yleensä niin puhtaita, että niistä voi juoda suoraan. Eteläisessä Suomessa asia on toisin: vain harvassa paikassa voi täyttää juomapulloaan retken aikana. Joskus harvoin retkikohteessa on kaivo tai lähde, mutta yleensä ei.

Päiväretkillä tämä ei ole ongelma, vaan repussa kulkee helposti päivän mittaan tarvittava vesimäärä. Ruuanlaittoon ja kahvinkeittoon vettä saa etelässsäkin usein luonnonvesistä, sillä keittäminen tappaa taudinaiheuttajat. Huomaa kuitenkin, että sinileväistä vettä ei saa puhtaaksi keittämälläkään! Sen terveydelle haitalliset yhdisteet eivät hajoa keitetessä.

Tyhjentyneet ja pestyt virvoitusjuomapullot sopivat hyvin juomapulloiksi. Ne ovat kevyitä, ja niissä on pitävät korkit. Vesi on hyvä retkijuoma, mutta toki pulloon voi ottaa vaikka mehua. Pienelle retkelle riittää usein puolen litran pullo juomista varten sekä lisäksi mahdolliset ruuanlaitto- tai kahvivedet. Koko päivän retkelle, etenkin lämpimällä säällä, pitää varata runsaasti enemmän nestettä.

Kesän lämpimimpiä ja kuivimpia viikkoja lukuun ottamatta umpisolumuovinen istuma-alusta on tarpeellinen lisä retkivarustukseen. Kun tulipaikan istumapenkit ovat sateesta märkiä tai taukopaikan istumakivi on kylmä, alusta on erinomaisen mukava.

Lyhyelläkin retkellä tulee pitää aina mukana pieni ensiapuvarustus eli laastaria, rakkolaastaria, ensiside ja henkilökohtai-

Muut varusteet

set lääkkeet. Nykyään tämän kirjan alueella melkeinpä missä vain mukaan pitää pakata myös punkkipihdit tai -lasso. Metsäpolulla punkkeja ei juuri matkaan tartu, mutta mahdollista se on. Niityillä riski on jo paljon suurempi.

Vessapaperin kanssa samaan vedenpitävään pussiin kannattaa sujauttaa pieni käsidesipullo. Tarpeen mukaan reppuun pakataan myös sadevara ja lisävaatetta.

Lisäksi mukaan voi pakata harrastusvälineitä, kuten kasvi-, lintu-, perhoskirjan tai muun lajitunnistusoppaan, kiikarit, ka-

meran, luupin tai sienikorin. Puhdas muovipussi tai pari kannattaa ottaa mukaan jo siltä varalta, että sattuu hyvään marja- tai sienipaikkaan. Sadekuuron yllättäessä pussilla voi suojata kännykän. Liikaa painoa reppuun ei kuitenkaan tule pakata, vaan kevyt kantamus on yksi mukavan retken peruspilareista.

Jos retkikohteessa on luola, jota haluaa tutkailla, kannattaa keskikesälläkin ottaa mukaan otsalamppu. Syksyllä otsalamppu on tarpeen varmuuden vuoksi, jos retki venyy hämärän puolelle.

Päiväretken varustelista

- ☐ säänmukainen vaatetus
- ☐ omaan jalkaan sopivat kengät
- ☐ reppu
- ☐ eväät
- ☐ juomapullo
- ☐ (kattila ja kansi)
- ☐ (lautanen ja lusikka tai haarukka)
- ☐ (kahvipannu)
- ☐ (kuksa tai muki)
- ☐ (retkikeitin)
- ☐ (termospullo)
- ☐ tulitikut vesitiiviisti pakattuna
- ☐ puukko
- ☐ kartta ja kompassi
- ☐ älypuhelin (ja karttasovellus)
- ☐ (varavirtalähde)
- ☐ (GPS-laite)
- ☐ istuinalusta
- ☐ vessapaperia vesitiiviisti pakattuna

- ☐ (käsidesi)
- ☐ ensiapuvälineitä
- ☐ kelin mukaisesti vara- tai sadevaatetta
- ☐ (sateenvarjo)
- ☐ muovipussi tai pari
- ☐ (otsalamppu)

Lisäksi vuodenajan ja omien halujen mukaan:

- ☐ kasvi-, lintu- tai muu opaskirja
- ☐ kiikarit
- ☐ kamera
- ☐ onkivehkeet tai muita harrastusvälineitä
- ☐ marjaämpäri tai sienikori
- ☐ uima-asu ja pyyhe
- ☐ aurinkovoide
- ☐ hyttyshuppu ja hyttyshanskat
- ☐ (hyttysmyrkky)

VASTUULLINEN RETKEILY

Luonnossa liikkujan käytöstapojen kolme peruspilaria ovat jokaisenoikeudet, kulkijan käskyt ja retkietiketti. Jokaisenoikeudet ovat maamme ikiaikainen käytöskoodisto, kulkijan käskyt loi Lapin läänin autiotupa-toimikunta 1900-luvun puolivälissä, ja retkietiketin lanseerasi Metsähallituksen Luontopalvelut 2020-luvulla.

Jokaisenoikeudet

Jokaisenoikeudet tunnettiin aiemmin jokamiehenoikeuksina. Kyse on maan tavasta, joka ei sinänsä perustu mihinkään yksittäiseen lakiin. Riippumatta siitä, kuka omistaa maan, jokaisenoikeuksien nojalla saa:

1. Liikkua kävellen, hiihtäen ja pyöräillen luonnossa. Myös ratsastaa saa maastoa vahingoittamatta.
 - Oleellista kaikissa jokaisenoikeuksissa on se, että luontoa ei saa vahingoittaa eikä eläimiä tai toisia ihmisiä häiritä. Esimerkiksi viljellyn pellon halki ei saa kävellä, koska kulkija talloisi maanviljelijän tuotantokasvia.
 - Jos lähdet retkelle hieman epä-määräisempään kohteeseen, jossa ei ole pysäköintialuetta, et saa pysäköidä esimerkiksi tien ja metsäkoneuran risteykseen niin, että auto estää pääsyn metsään. Maanomistaja saattaa tarvita uraansa juuri retkesi aikana.
 - Moottoriajoneuvoja liikkumisoikeus ei koske. Maastossa ajoon mönkijällä tai

Luonnonsuojelualueilla voi olla jokaisenoikeuksia rajoittavia sääntöjä. Kuvan kyltti on Orinoron suojelualan rajalla. Vaikka lääninhallituksia tai ympäristökeskuksia ei enää ole olemassa, suojelumääräykset pätevät.

Aina ei tarvitse napata mukaan auton avaimia lähteäkseen retkelle. Voisiko retkikohteeseen polkea pyörällä? Varlaxudden, Porvoo.

maastoautolla tarvitaan aina maanomistajan lupa.

2. Oleskella ja yöpyä tilapäisesti alueella, jossa liikkuminenkin on sallittua. Yöpyä voi yhtä hyvin teltassa, laavukankaan alla, riippumatossa tai vaikka taivasalla.
 - Kotirauhaa ei saa rikkoa, eli liian lähelle kenenkään pihaa ei saa leiriytyä. Pihan poikki ei saa myöskään kävellä. Sen sijaan kotirauhan suojaamalle alueelle saa mennä hyvissä aikeissa, esimerkiksi kysymään tietä.
 - Tulenteko ei ole jokaisenoikeus!
3. Poimia luonnonmarjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja.
 - Sen sijaan sammalta, jäkälää tai kaatunutta puuta ei saa ottaa.
4. Veneillä, uida ja kulkea jäällä.
 - Muista myös vesillä, ettei häiritse eläimiä, esimerkiksi lintupoikuetta.

5. Onkia ja pilkkiä.

- Paitsi jos kyse on vesistöstä, jossa on kalastusrajoitus. Katso kalastusrajoitus.fi.
- Mato-onginta on kiellettyä lohikalapitoisten vesistöjen koskipaikoissa.

Jokaisenoikeuksien rinnalla kulkevat jokaisenvolvollisuudet, joita on lueteltu yllä oikeuksien selitteinä.

Huomaa, että luonnonsuojelualueen järjestyssääntö on jokaisenoikeutta vahvempi määräys. Järjestyssääntö voi kieltää leiriytymisen, rajoittaa liikkumista tai muuta vastaavaa. Luonnonpuistoissa jopa sienien ja marjojen kerääminen on kiellettyä, ja osaan luonnonpuistoja retkeilijä ei saa mennä lainkaan. Katso myös retketietokirja (s. 17).

Lisätietoja:

luontoon.fi/jokaisenoikeudet
useinkysyttya.ymparisto.fi

Kulkijan käsky

Alkuperäiset kulkijan käskyt neuvoivat oikeanlaiseen käytökseen Lapin autiotuvilla. Ohjeet voidaan tiivistää ja soveltaa tupien lisäksi muihinkin taukopaikkoihin:

1. Toisten kulkijoiden huomioiminen

- Autiotuvassa kuka tahansa saa levätä yön, tarvittaessa kaksikin. Autiotupaa tai päivästupaa ei voi varata omaan käyttöön, vaan kaikki ovat tervetulleita. Jos olet tuvalla ja sinne saapuu muita, et todellakaan voi käännättää tulijoita pois.
- Sama koskee muita taukopaikkoja: ne ovat kaikkien yhteisiä. Jos olet tulilla ja paikalle saapuu toinen retkiseurue, toivota heidät tervetulleiksi ja tee tilaa. Jos saavut taukopaikalle, jossa on useampi nuotiorinki ja yhdellä niistä on jo retkiseurue, mene heidän luokseen. Älä sytytä toisia tulia, vaan säästäkää polttopuita ja hyödyntäkää samaa nuotiota.
- Jokaisella on oikeus omaan rauhaan. Rupattele toisten kanssa, jos hekin sitä haluavat. Jos muut haluavat olla omissa oloissaan, kunnioita sitä. Pidä puhelin äännettömällä.

2. Puuhuolto

- Huolletuilla taukopaikoilla on puuvaja, jossa on polttopuuta joko valmiina klappeina, itse halkaistavina pölleinä tai rankoina, jotka tulee sahata ja halkoa. Puuvajan varustukseen kuuluu kirves ja tarvittaessa saha. Joskus harvoin tosin on niin, että kirves on varastettu tai varsi on poikki.
- Autiotuvalla on tärkeää halkoa polttopuita ja vuolla sytykkeitä valmiiksi seuraavalle tulijalle. Tupa on turvapaikka erämaassa, ja seuraava kulkija saattaa saapua sinne kuukausien päästä pit-

kän päivämatkan päätteeksi pakkasen kohmettamin sormin tai rankkasateen kastelemana. Toki hänen ei pitäisi päästää itseään näin huonoon jamaan, mutta voit uskoa, että hän todella arvostaa valmiita polttopuita ja kiehiisiä. Sen sijaan päiväkäyttöön tarkoitetuilla nuotiopaikoilla, laavuilla ja kodilla ei ole samalla tavalla tarpeen pilkkoa puita ja veistellä sytykkeitä seuraavalle. Omasta nuotionpidostasi yli jääneet halot voit jättää laavun nurkkaan sateensuojaan seuraavaa odottamaan, eikä kiehisten vuoleminen tietenkään ole kiellettyä, mutta päiväkävijä ei oleta löytävänsä valmiita nuotiotarpeita samalla tavalla kuin autiotuvalle saapuva. Älä jätä yli jääneitä halkoja ulos kastumaan sateessa.

3. Jätehuolto ja siivoaminen

- Tuvalta lähtiessä lakaistaan lattia, pyyhittää pöytä ja siivotaan myös mahdollinen sauna. Kodassakin on usein harja, jolla lakaistaan lattia lähtiessä puhtaaksi. Laavulla harjaa ei ole, mutta siivoa siilti laverille kertyneet lehdet, neulaset ja polttopuista varisseet roskat pois. Jos vuoleskelet nuotiopaikalla syttöjä tai makkaratikkuja, on kohteliasta kerätä omat vuoleskelujätteet maasta ja polttaa pois.
- Roskaton retkeily on nykypäivää: omat roskat kannetaan luonnollisesti pois maastosta. Katso myös retkietiketti (s. 17).
- Älä koskaan tiskaa kaivon kannella, purossa, joessa tai järvessä. Tiskaaminen tehdään aina kuivalla maalla, missä tiskivedet imeytetään maahan. Jos tiskaat kattilasi vesistöissä, ruuantähteet lammen rannassa ovat ällöttävän näköisiä. Mikä pahempaa, ne edistävät

rehevöitymistä ja voivat myös pilata mahdollisesti juomakelpoisen veden. Retkitiskaus onnistuu mainiosti pelkällä kuumalla vedellä. Jos kuitenkin haluat käyttää tiskiainetta, valitse biohajoava tuote.

4. Tyhjennä vedet

- Autio- ja päivätuville on yleensä juomavesiämpäri. Viimeinen tuvalta lähtijä tyhjentää ämpärin ja jättää sen alasuihin, koska seuraava retkeilijä saattaa saapua yhtä hyvin tunnin kuin kahden kuukauden päästä. Jos aikaa kuluu, ämpärimässä tapauksessa jäätyy umpijäähän ja halkaisee ämpärin. Jos ämpärin jättää ylösuihin, myyrä saattaa joutua sinne satimeen. Kuollut myyrä papanoidensa ympäröimänä juomavesiämpärimässä on erittäin ikävä tervetuloitovotus tuvalle.
- Nuotiopaikoilla, laavuilla ja kodilla ei ole juomavesiämpäriä. Sen sijaan sammutusämpäri niillä yleensä on.

Nykyisissä säästöpainneissa on entistäkin tärkeämpää, että vieraskirjaan kirjoitetaan aina ja merkittään siihen kaikkien retkeilijöiden nimet.

5. Kirjoita vieraskirjaan

- Erämaan syrjäisellä autiotuvalla vieraskirjaan kirjoittaminen on tärkeää pelastuspalvelunkin näkökulmasta. Aina tulee merkitä vähintään päivämäärä, kuka kulki, mistä tuli ja minne aikoi jatkaa. Jos eksynyt joudutaan etsimään, vieraskirjat voivat olla tärkeä tietolähde.
- Päiväretkellä edellinen ei juurikaan päde, mutta tänä päivänä reittien ja taukopaikkojen ylläpitäjät kärsivät pahasta resurssipulasta ja retkeilyn palveluvarustusta supistetaan. Yksi retkeilijän tärkeimmistä tehtävistä onkin aina kirjoittaa vieraskirjaan! Raapusta pieni tervehdys ja kaikkien retkeilijöiden nimet. Ei ole väliä, allekirjoitatko etunimellä vai koko nimellä, mutta on tärkeää, että laavun ylläpitäjä näkee, kuinka moni sitä käyttää. Vaarana on, että vähimmällä käytöllä olevia rakenteita karsitaan ensin pois.
- Mielellään vieraskirjaan saa kirjoittaa myös kuulumisia luonnosta: mitä omalla retkellä on sattunut ja tapahtunut. On erittäin suositeltavaa kirjoittaa myös kiitokset taukopaikan ylläpitäjälle.

6. Ovet kiinni

- Autiotuvan, päivätuvan, kodan, puuvajan ja huussin ovet on muistettava sulkea perässään. Eikä ainoastaan sulkea, vaan täytyy muistaa laittaa haka tai muu sulkumekanismi kiinni. Muuten tuuli voi paiskoa oven rikki ja sisään voi sataa lunta. Tosin tarkista aina, että tuvassa tai kodassa ei täysin varmasti ole ketään sisällä, ennen kuin suljet oven ulkoa.

Lisätietoja:

Joel Ahola ja Jouni Laaksonen, *Suomen autiotuvat – kämpät ja kammit saaristosta tunteille*. Karttakeskus 2018.

Retkietiketti

1. Kunnioita luontoa

- Pidä lemmikki kytkettynä. Vapaana oleva koira voi tappaa tai häiritä esimerkiksi linnunpoikasia. Vapaana juokseva koira voi myös säikäyttää polun mutkan takaa tulevan retkeilijän.
- Metsästyslain 51 § mukaan ”Maaliskuun 1 päivästä elokuun 19 päivään ulkona oleva koira on pidettävä kytkettynä tai siten, että se on välittömästi kytkettävissä”. Kuitenkin saman lain 53 § mukaan ”Ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa koira ei saa pitää irti toisen alueella”.
- Luonnonsuojelualueilla koiran on aina oltava kytkettynä hihnaan. Ei riitä, että se on välittömästi kytkettävissä. Samoin määrää esimerkiksi Uudenmaan virkistysalueyhdistys omista kohteistaan.
- Älä vahingoita harvinaisia kasveja. Jos näet näyttävän valkohedokin tai tikankontin ja haluat ottaa kuvan, ethän

varmasti kasvia lähestyessäsi tallaa esimerkiksi huomaamatonta herttakaksikkoo tai pussikämmeekkää? Myös marjastaessa ja sienestäessä on oltava tarkkana, jos huomaa maaston muuttuvan mustikkaa ja puolukkaa kasvavasta perusmetsästä rehevämmäksi.

- Tarkkaile eläimiä riittävän kaukaa. Jos harrastat esimerkiksi lintujen tai perhosten havainnointia tai valokuvaat eläimiä, ethän mene liian lähelle.
- Älä muokkaa maastoa. Älä kokoa kivekasaa mäen laelle, älä rakentele hyppyreitä maastopyörälle, äläkä tietenkään kaiverra puumerkkiäsi puuhun.

2. Suosi merkittyjä reittejä

- Jokaisenoikeudet sallivat kävellä maastossa vapaasti, mutta suosituissa retki-kohteissa on tärkeää pysytellä olemassa olevilla poluilla. Jos näissä paikoissa oittaisiin mistä huvittaa, syntyisi uusia polkuja ja maasto kuluisi laajemmalta alueelta.

Tämän kirjan kohteet ovat suurimmaksi osaksi kävijämäärältään rauhallisia, mutta suosituimmissa kohteissa on polkueroosion vaara. Kun puiden juuret tai kivet kuluvat esille, ei pidä lähteä etsimään juuretonta kulkusijaa sivummalta vaan pysyä vahvimman polun keskellä. Kuva on Laukaan Hiton-haudasta.

- Tarkista liikkumisrajoitukset. Joillakin luonnonsuojelualueilla on rajoitusosia, joilla liikkuminen on lintujen pesinnän vuoksi kiellettyä keväällä ja alkukesällä. Muista muutenkin, että luonnonsuojelualueen järjestyssääntö on jokaisen oikeuksia painavampi määräys. Erityisesti luonnonpuistoissa säännöt ovat tiukat, paljon tiukemmat kuin kansallispuistoissakaan.
- Pyöräile vain sallituilla reiteillä. Luonnonuojelualueilla maastopyöräilyä on usein rajoitettu. Jos pyöräily polulla on sallittua, muista, että pyöräilijä väistää aina patikoijaa. Pidä tilannenopeus hallinnassa.

3. Leiriydy vain sallituille paikoille

- Päiväretkeilijä ei yövy, mutta jos on liikkeellä useamman päivän varustuksen kera, on tärkeää tietää missä saa leiriytyä. Luonnonsuojelualueilla telttailu ei monesti ole sallittua missä tahansa, vaan esimerkiksi ainoastaan huolletuilla taukopaikoilla.

4. Tee tulet vain sallituille paikoille ja sallittuna aikana

- Tulenteko ei ole jokaisenoikeus, vaan nuotion sytyttämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. Jos retkeilyreitillä on huollettu taukopaikka, kuten tulipaikka, laavu, keittokatos, kota tai tupa, maanomistaja on antanut luvan.
- Joskus reitin varressa on mustunut kivehkeä ja ehkä metsästä raahattu maapuu sen vieressä istuinpenkinä. Jonkun muun luvaton nuotionpito ei anna sinulle lupaa tulentekoon! Hyvä nyrkkisääntö on, että tulet tehdään vain sellaisille nuotiopaikoille, joissa on puuvaja.
- Älä koskaan revi tuohta elävästä puusta! Jos puuvajassa on koivuklapeja,

niistä voit toki kiskoa tuohta, joka on loistavaa sytykettä.

- Maastopalovaroituksen aikaan tulta ei saa sytyttää edes huolletulle tulipaikalle. Tarkista varoitukset osoitteesta ilmatieteenlaitos.fi/varoitukset. Jos on kuivaa ja vieläpä tuulista ja epäröit, onkohan varoitus voimassa, jätä sytyttämättä. Poikkeuksena ovat tuvat ja kodat sekä sellaiset keittokatokset, joissa on hormi: näissä saa tehdä tulen kuivanaikin aikana varovaisuutta noudattaen.
- Retkikeitintä saa käyttää silloinkin, kun maastopalovaroitus on voimassa. Tosin senkin kanssa on oltava tarkkana ja valittava palamaton paikka, jossa liekki ei pääse karkaamaan esimerkiksi varvikoon. Retkikeitin on hyvä vaihtoehto myös siksi, että se säästää polttopuita. Keitin voi toimia alkoholilla, kaasulla tai bensiinillä. Huomaa, että risukeitintä ei enää lueta retkikeittimeksi vaan avotuleksi. Risukeitintä ei siis saa käyttää maastopalovaroituksen aikaan.
- Säästä polttopuita. Jos sytytät tulen, tee vain sen kokoinen nuotio kuin ruuanvalmistukseen tarvitset.
- Nuotio on lopuksi sammutettava. Viimeinen tulipaikalta lähtijä on vastuussa sammuttamisesta.

5. Älä roskaa

- Käärepaperit ja pahvit voit polttaa, jos teet nuotion. Jos jätät käärepaperin kivikehään ajatuksella että se toimii seuraavan tulijan sytykkeenä, tuumaat väärin! Seuraavat näkevät paperin nuotionsijassa ja päättävät hekin jättää vähän "sytykkeitä" seuraavalle. Pahimmillaan nuotiopaikka on kohta kuin roska-astia.
- Ruuantähteet eli biojätteet voit laittaa kuivakäymälään, missä ne kompostoi-

Ei näin! Nuotiorinkiin ei jätetä mitään roskia "sytykkeiksi" seuraaville. Ne houkuttavat seuraaviakin jättämään, ja lopputulos voi olla näin karmea. Palavat roskat joko poltetaan omassa nuotiossa tai pakataan takaisin reppuun.

tuvat mullaksi. Osassa retkikohteista ei ole enää huussia, vaan imutyhjennettävä käymälä. Siihen ruuantähteitä ei saa laittaa.

- Kaikki muut jätteet pakkaat reppuusi. Mitä kannat luontoon täytenä, jaksat kantaa pois tyhjänä. Nykyään retkikohteissa yleensä ei ole jätteistöitä. Joissakin kohteissa roskiksia vielä on, mutta älä silti laita niihin jätteitäsi. Jätteistöiden tyhjennys lisää huoltohenkilöiden maastoliikennettä, ja maastojoukko saastuttavat ja kuluttavat luontoa.
- Ota tavaksi myös pakata reppuun ylimääräinen roskapussi. Polkujen varsilla näkee joskus edelliseltä kulkijalta pudonneen käärepaperin tai muun roskan. Kerätään näitä pois – se on kaikkien etu.

Lisätietoja:

luontoon.fi/retkietiketti

Syvempää vastuullisuutta

Sääntökolmikon lisäksi vastuullinen retkeilijä miettii vastuullisuutta pitemmällekin. Sitä tarvitaan niin ennen retkeä, retken aikana kuin retken jälkeen.

Matkustus bensiini- tai dieselautolla kuluttaa uusiutumaton, aikanaan loppuvaa luonnonvaraa eli öljyä ja saastuttaa. Sähköauto kuluttaa sähköä, jonka vaikutus luontoon riippuu lataamiseen käytetyn sähköntuotantotavasta. Päiväretkeily onkin siitä mainio retkeilyn muoto, että moni päiväretki tehdään kodin lähelle, jolloin autokilometrejä kertyy vain vähän.

Vielä parempi on, jos kohteeseen pääsee julkisella liikenteellä. Kirjan aakkosellisessa hakemistossa on linja-auton symboli kohteissa, joihin on mahdollista saapua julkisin kulkuvälinein. Moniin kohteisiin pääsee autotta suoraan kaupungin keskustasta (ks. sivu 144). Polkupyörä on täysin saastuttamaton kulkuneuvo.

Kodin lähiretket ovat hienoja, mutta saat silti tehdä mieli nähdä myös Suomen muiden kolkkien retkihelmiä. Sehän se on tämänkin kirjan synty. Jos matkustaa retkelle kauemmas, kannattaa viettää sillä suunnalla useampia päiviä ja tehdä monta retkeä. Tämä on paljon parempi ratkaisu kuin ajaa parisataa kilometriä tällä viikolla ja samanmoinen matka jälleen ensi viikolla. Jos kesälomaan kuuluu automatkailua kotimaassa, tämän kirjan kohteita kannattaa kerätä matkan varrelle runsaasti.

Ja entä jos automatkan sijasta tekisikin pyörämatkan? Pyöräily on oiva retkeilymuoto itsessään, ja jos viikon tai parin pyöräretken sommittelee niin, että joka päivä käy yhdellä tai parilla patikkaretkellä, kotimaa tulee aivan uudella tavalla tutummaksi.

Päiväretkeily ei vaadi uusimpia ja hienoimpia retkivarusteita ja -vaatteita.

Erityisesti retkeilyyn suunnitelluissa kampeissa tosin on monia hyviä puolia. Jos selaisi hankkii, kannattaa ostaa laadukkaita tuotteita, jotka eivät yleensä ole kaikkein halvimpia. Laadukas retkitakki tai reppu kestää parhaimmillaan kymmeniä vuosia, toisin kuin halpakaupan versio, joka voi pettää jo ensimmäisten retkien jälkeen. Tämä tulee kalliiksi niin kukkarolle kuin maapallolle, kun luonnonvaroja tarvitaan alati lisää.

Itse retkellä retkietiketti ohjaa jo hyvään suuntaan, mutta ajatusmallia voi viedä pitemmällekin. Suosituissa retkikohteissa kannattaa pysytellä poluilla, mutta ei ainoastaan polulla vaan polun keskiosassa. Monessa määssä paikassa polku on laajentunut hyvin leveäksi, kun keskellä on sateen jälkeen märkää mutaa ja jokainen on etsinyt kuivempaa jalansijaa polun reunoilta. Valitaan ennemmin sään mukaan sellaiset jalkineet, ettei ole tarvetta leven-tää polkuja.

Vastuullisuutta on myös turvallisuus. Ei pidä antautua valokuvakiimaan, jossa tavoitellaan esimerkiksi rotkopaikassa hurjaa kuvaa aivan jyrkänteen partaalta. Liian lähelle reunaa tai muuta vaarallista paikkaa ei pidä mennä. Riskinottaja paitsi vaarantaa oman terveytensä, myös kuormittaa turhaan pelastuspalvelua.

Huolletuilla taukopaikoilla on lähes aina kuivakäymälä. Joskus käymälä saattaa olla P-paikalla eikä laavulla. On myös retki-paikkoja, joissa ei ole huussia. Isommat tarpeet pyritään aina tekemään käymälään. Jos pakottava tarve iskee kaukana huusista, poiketaan polulta ainakin 50 metriä sivummalle ja etsitään sopiva näkösuoja. Ensin kaivetaan kuoppa tai esimerkiksi kieritetään päänkokoinen kivi paikoiltaan. Kyykistelyn jälkeen tarpeet ja paperit peitetään huolellisesti. Vesistön lähelle tarpeita

ei tehdä koskaan. Mahdolliset kosteus-pyyhkeet, tamponit ja vastaavat pakataan pussiin ja reppuun, koska ne eivät maadu.

Jos taukopaikalla jotain on rempallaan, mieti, voitko itse korjata asian. Puuvajan saranan voi korjata ruuvaamalla repsot-tavan ruuvin takaisin tiukasti kiinni, jos matkassa on monitoimityökalu sopivalla ruuvimeisseliterällä. Isompia ongelmia on usein retkeilijän työkaluilla mahdotonta ratkaista, ja viasta on ilmoitettava kohteen ylläpitäjälle.

Kertakäyttöastioita kannattaa välttää. Ne ovat luonnonvarojen tuhlausta. Kevyet, kestävät muovilautaset tai pakastusrasiat, muov- tai peltimukit ja puiset kuksat ovat oivallisia retkiastioita. Puukko on retken veitsi. Lusikan ja mahdollisen haarukan päiväretkeilijä voi hyvin ottaa omasta astia-lokerikosta, mutta toki retkeilykaupoissa myytävät lusikka-haarukat ovat näppäriä. Muovista välinettä ei kannata ostaa, koska se katkeaa melko nopeasti.

Toisinaan järjestetään talkoita, joilla esi-merkiksi kunnostetaan tai siivotaan tauko-paikkaa. Talkoissa tapaa samanmielisiä ihmisiä ja saa tehdä konkreettisesti hyvää luonnon ja retkeilyn puolesta.

Retken jälkeen kannattaa huoltaa varus-teet, jotta ne kestävät pitkään. Päiväretkei-lijällä ei paljon huollettavaa ole, mutta kattilat ja astiat tiskataan ja mahdolliset kastuneet vaatteet sekä reppu tietenkin ripustetaan kuivumaan.

Jos kerrot retkestä sosiaalisessa me-diassa, välitä oikeita toimintatapoja. Ei pidä postata kuvia, joissa tehdään jotain väärin: häiritään eläimiä, tallotaan harvinaisia kasveja, melotaan ilman pelastuslivejä tai tulistellaan maastopalovaroituksen aikana. Jos osut vahingossa vaikka muuttohaukan pesärotkolle, poistu nopeasti äläkä kerro sijaintia kaikelle kansalle.

Jokaisen kesälomalaisen ja kotiseutupäiväretkeilijän toivekirja

Kirja esittelee sata huikeaa päiväretkikohdetta tasaisesti joka puolelta eteläistä Suomea. Kaikki mukaan valitut retkipaikat ovat erityisen hienoja, elämyksellisempiä kuin kuvitteellinen peruskohde. Jokaisesta kohteesta on tiivis, innostava teksti, upeat valokuvat ja tarkka kartta. Retkiin kuluu useimmiten muutamia tunteja, laajimmissa kohteissa retkellä ollaan koko päivä.

Käsitellyiksi tulevat kuudentoista eteläisimmän maakunnan tunnetut ja tuntemattomat helmet. Tarkkaan valittujen kohteiden lisäksi kirjassa esitellään alueen kaikki kansallispuistot. Monessa kohteessa on lukuisia retkeilyreittejä, joten kaikiaan kirjassa esitellään noin 350 päiväretkeilyyn sopivaa vaihtoehtoa.

Kirjan aluksi Suomen johtava retkeilykirjailija antaa hyvät neuvot aloittelevalle retkeilijälle. Mitä päiväretkelle pakataan reppuun, mitä puetaan ylle, kuinka retkiruoka valmistetaan ja miten retkellä suunnistetaan? Entä miten retkeillään vastuullisesti?

Päiväretkeily on helppoa ja mahtavaa!

79.4

DOCENDO
www.docendo.fi

Kansi: Justine Florio/
Taittopalvelu Yliveto Oy

MIX
Paperi | Tukee
vastuullista metsänhoitoa
FSC® C002795

ISBN 978-952-850-404-7

9 789528 504047